

DE UNUS JUDEX IN BELGIE GEWOGEN...

door

Marcel STORME

„Dans un tribunal, soumis à une juridiction supérieure et dont les erreurs peuvent être réformées par voie d'appel, il n'y aurait pas semble-t-il, grand inconvénient à charger un seul individu d'écouter et de juger les causes, pourvu qu'on choisît des juges qui eussent du droit écrit et coutumier la science convenable et se recommandassent par une bonne réputation ou une vie méritoire" (Bisschop Thomas Bazin in 1455, geciteerd door de Monzie, *Grandeur et servitude judiciaire*, Paris, 1930, p. 20).

1. Bij de aanvang van deze bijdrage wens ik voorafgaandelijk duidelijk te stellen dat ik persoonlijk steeds voorstander geweest ben van de unus judex om allerlei redenen die ik verder kort zal toelichten. Vermoedelijk stoelt deze persoonlijke voorkeur op het feit dat ik als advocaat het voorrecht genoot bij de aanvang van mijn baliepraktijk herhaaldelijk te hebben mogen pleiten voor de toenmalige kamers met één rechter, die alle zonder uitzondering bemand waren door voortreffelijke magistraten voor wie het alleen zetelen beschouwd werd als een morele promotie(1).

Of nu de revolutionaire en plotse veralgemening van de unus judex in eerste aanleg (Wet 25 juli 1985) en de invoering ervan in het Hof van Beroep (Wet 19 juli 1985) op een legistiek-behoorlijke wijze en op een vanuit justitieel beleid optimale wijze is gebeurd, daar heb ik zeer ernstige twijfels over.

2. De collegiale rechtspraak is een van die ingewortelde beginselen in ons rechtssysteem, die evenwel in de werkelijkheid minder bestond dan men geneigd was te denken.

Wij kennen van oudsher de alleenzetelende vrederechter, de rechter-commissaris in faillissementszaken, de rechter in getuigenverhoor, en

(1) Vgl. Verslag Van Reepinghen, bl. 129: „Al kan het ambt van alleen rechtsprekend rechter slechts begeben worden aan magistraten van waarde en met ervaring...”.

de voorzitter zetelend in kort geding; wij kennen ook de kinderrechtter (1912), later jeugdrechter (1965) terwijl sinds 1919 een tijdelijke (*sic*) wet de kamer met een alleenzetelende rechter invoerde in de rechtbank van eerste aanleg én in de rechtbank van koophandel. Bij de gerechtelijke hervorming van 1967 werd de wet van 1919 opgeheven, en werd de alleenzetelende rechter enkel behouden in de rechtbank van eerste aanleg. Terzelfdertijd werd ook de alleenzetelende beslagrechter ingesteld, die zetelend zoals in kort geding, het beslag- en executierecht tot zijn bevoegdheid heeft gekregen.

Terloops mag eraan herinnerd worden dat de wet van 1919 in de rechtbank van koophandel destijds en tot in 1967 de heel bijzondere situatie invoerde dat één consulaire rechter — lekerechter in handelszaken — zetelde met bijstand van een referendaris, die jurist diende te zijn. In werkelijkheid werd hier recht gesproken door twee „rechters”.

Even opmerkelijk — en bovendien door weinigen gekend — is het feit dat in een zoveelste programmawet een tekst werd binnengeloodst, die bepaalt dat de betwistingen die verband houden met overeenkomsten, gesloten tussen zorgenverstrekkers of verplegingsinrichtingen en de verzekerden of de verzekeringsinstellingen (terzake ziekte- en invaliditeitsverzekering), beslecht zullen worden door kamers met één rechter in de arbeidsrechtbank of één raadsheer in het arbeidshof (Wet 8 augustus 1980, houdende wijzigingen van de wet van 9 augustus 1963 op de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering). Deze tekst is opmerkelijk omdat aldus, zij het in een beperkt toepassingsgebied, de sacrosancte pariteit — één rechter-werknemer en één rechter-werkgever als bijzitters bij de beroepsrechter — bij het *ten gronde*(2) recht spreken in sociale geschillen werd prijsgegeven!

3. Met het voorgaande wou ik enkel aantonen dat de collegiale rechtspraak niet behoort tot de onaanvechtbare fundamentele grondbeginselen van de rechterlijke organisatie.

Men is voor of tegen de *unus iudex*, hetzij op grond van aan beide kanten achtenswaardige argumenten hetzij op grond van beiderzijds even irrationele motieven.

Het valt bijzonder op dat zeer dikwijls vrij emotioneel — ja, soms pamfletair — stelling wordt genomen. Een meesterstukje in dit genre, zij het met een brok zout te herlezen, blijft Edmond Picard

(2) De voorzitter van de arbeidsrechtbank, zetelend in kort geding, kan immers slechts *voorlopige* maatregelen treffen.

die in zijn *Le juge unique*(3) een polemische bijdrage levert ten gunste van een veralgemeend systeem van de enige rechter. De toon van de bijdrage kan het best geïllustreerd worden met de volgende passus:

„Un, trois, cinq, sept!

De la Justice de paix à la Cour de cassation un personnel en progression arithmétique. Ce que nous avons nommé ailleurs: une hiérarchie en pyramide retournée.

Plus les hommes s'élèvent en savoir, en pratique, en âge, plus nombreux on les a voulus. Croissent-ils en garanties, en aptitudes, plus on les multiplie comme s'ils faiblissaient.”(4)

4. De enige rechter op het niveau van de eerste aanleg en in bepaalde gevallen en onder zekere voorwaarden de enige rechter in graad van hoger beroep lijkt me een volkomen verdedigbaar systeem. De enige rechter verenigt immers theoretisch in zich alle kwaliteiten eigen aan de ideale magistraat: een hoge mate aan verantwoordelijkheidszin en een perfecte *persoonlijke* kennis van het dossier.

Buitendien zou het systeem van de enige rechter een snellere en goedkopere rechtsbedeling mogelijk moeten maken. Tenslotte zijn het alleenzettelende rechters, met name de vrederechters, die sinds bijna twee eeuwen de basis van de rechterlijke pyramide schragen.

De tegenstanders van de *unus judex* hebben m.i. gelijk op één punt: de onafhankelijkheid van de magistratuur dient wel eens nodig beveiligd te worden door het beraadslagingsgeheim. Doch volstaat dit wel als basisargument?

Kan men uiteindelijk het gehele probleem van de *unus judex* niet herleiden tot de enige echte probleemstelling, deze nl. van het statuut van de magistraat? Of zoals Zonderland het destijds uitdrukte: „De indruk bestaat dat in landen met *zeer gequalificeerde* en *hoog betaalde* rechters, met vooraan Engeland, de *unus* als normaal voor de eerste instantie geldt”(5).

5. Hier zoals elders moet men zich hoeden voor veralgemening. Wellicht is hierbij het moment aangebroken om enkele zogeheten traditionele dogma's overboord te gooien, en hierbij niet alleen dat van de collegiale rechtspraak.

(3) *Introduction* bij deel XXIV van de *Pandectes belges*, 1887.

(4) *O.c.*, XII.

(5) *Privaatrechtspleging in grondtrekken*, Zwolle, 1977, 108.

De dubbele aanleg bv. is ook m.i. ten onrechte tot een algemeen grondbeginsel verheven geworden. Mits een professionele zelfdiscipline van de advocatuur en een gekwalificeerde magistratuur moet het mogelijk zijn de meeste zaken in één enkele aanleg af te doen. Dit wordt voldoende bewezen in gedingen vóór de Raad van State of in arbitrale gedingen die slechts één instantie kennen, doch wordt ook aangetoond door het feit dat meestal in hoger beroep de eerste uitspraak wordt bevestigd.

Dat alleen juridisch geschoolden recht zouden kunnen spreken is een ander dogma, dat ten onzent wordt tegengesproken door het instituut van de lekenrechters in handelszaken en in sociale zaken. Het feit dat in Engeland en Wales lekerrechters — de zogeheten *magistrates* — circa 98% van de strafzaken behandelen, spreekt overigens boekdelen.

Uit Engeland leren we eveneens dat recht niet noodzakelijk moet worden gesproken door een onpaar aantal rechters. Ten onzent kan opnieuw verwezen worden naar de vroegere kamer met 1 rechter in de rechtbank van koophandel (zie boven, nr 2) en naar de bindende derden beslissing die zich op het grensgebied tussen privaatrecht en procesrecht bevindt en waarbij de magie van het onpare getal niet meer speelt(6).

Tenslotte kan de vraag gesteld worden of het wel juist is algemeen te stellen dat er te weinig rechters zouden zijn. In Engeland zijn er slechts ongeveer 400 full-time beroepsrechters!

6. Voorgaande beschouwingen waren enkel bedoeld om het probleem van de *unus iudex* in een ruimer kader te plaatsen.

De Belgische wetgever kreeg hiertoe helaas niet de gelegenheid, toen hij op minder dan één jaar tijd en zonder acht te slaan op de kritische adviezen van de hoogste magistraten, twee wetten goedkeurde, waarbij respectievelijk de *unus iudex* in de rechtbanken van eerste aanleg werd veralgemeend en in de hoven van beroep werd ingevoerd.

Hierdoor werd vrij plots, zonder ernstige voorbereiding en zonder de onontbeerlijke begeleidende maatregelen van een nieuw aanwervingsbeleid inzake magistratuur, een einde gesteld aan het zo hooggeprezen dogma van de collegiale rechtspraak.

Het is niet mijn bedoeling hier in detail de vermelde wetgeving te

(6) Zie hierover: STORME, M. en STORME, M.E., „De bindende derdenbeslissing”, *T.P.R.*, 1985, 713 e.v.

ontleden(7); slechts de hoofdlijnen zullen worden aangeduid, teneinde een vergelijking met het Nederlandse systeem mogelijk te maken.

§ 1. De alleenzetelende rechter

7. Bij wet van 25 juli 1985, in werking getreden op 1 maart 1986, werd het Gerechtelijk Wetboek in dier voege gewijzigd (art. 91 en 92 Ger.W.) dat voortaan alle burgerlijke vorderingen en correctionele zaken in principe toegewezen worden aan een kamer met één rechter. Op dit algemeen beginsel werden vijf uitzonderingen voorzien, waarbij de zaken *steeds* aan een collegiale kamer moeten worden toegewezen: de burgerlijke rechtsvorderingen aangebracht naar aanleiding van drukpersmisdrijven; het hoger beroep tegen vonnissen gewezen door de politierechtbanken; de strafzaken betreffende misdrijven tegen de orde van de familie en tegen de openbare zedelijkheid, met *uitzondering* van het misdrijf van *overspel*; tuchtzaken; samenhangende zaken waarvan er ten minste één bij een kamer met drie rechters moet worden aanhangig gemaakt.

Bovendien *kan* een partij de toewijzing aan een kamer met drie rechters vragen, wanneer het gaat om vorderingen betreffende de staat van personen of om het hoger beroep tegen vonnissen van een vrederechter. In strafzaken kan de beklagde hierom steeds verzoeken ten laatste bij de ondervraging over zijn identiteit.

8. Het is moeilijk na amper enkele maanden toepassing een eerste evaluatie te maken.

Toch kan nu reeds onderstreept worden dat men natuurlijk het hele opzet ondergraaft, indien men zoals in sommige rechtbanken gebeurt de oude kamer die met drie rechters zetelde van 9 tot 12 uur, vervangt door drie kamers met één rechter, die achtereenvolgens zetelen van 9 tot 10, van 10 tot 11 en van 11 tot 12 (*sic*).

Anderzijds valt het op dat zelden toepassing wordt gemaakt van de mogelijkheid die vooralsnog bestaat om in bepaalde gevallen de verzending naar een collegiale kamer te vragen.

Tenslotte blijkt pas nu in volle duidelijkheid hoe broos een rechterlij-

(7) Zie hiervoor: VANDEPLAS, A., „In de ban van de alleenrechtsprekende rechter”, *R. W.*, 1985-86, 333 e.v.; — VANDEPLAS, A. en LAENENS, J., „De alleenrechtsprekende raadsheer”, *R. W.*, 1985-86, 751 e.v.; — KEBERS, A., „La loi du 19 juillet 1985 relative à la création de chambres à conseiller unique au sein des cours d'appel”, *J.T.*, 1985, 677 e.v.

ke organisatie is, wanneer ze niet stoelt op een onpartijdig justitieel benoemingsbeleid. Waar de *unus iudex* vroeger een privilege was voor de meest ervaren magistraten, wordt dit nu een automatisme ook voor zwakke figuren, die deze verantwoordelijkheid gewoonweg niet aankunnen.

§ 2. De alleenrechtsprekende raadsheer

9. Bij wet van 19 juli 1985, in werking getreden op 1 december 1985, werd het Gerechtelijk Wetboek in diër voege gewijzigd dat, naast de reeds voorheen bestaande jeugdkamer met één raadsheer, thans steeds kamers met een alleenrechtsprekend raadsheer zullen oordelen over: voorzieningen bedoeld in artikel 603, 4° Ger. W. (het betreft het hoger beroep tegen beslissingen van de provinciegouverneurs inzake het herstel van zekere schade veroorzaakt aan private goederen door natuurrampen, wegens hun veronderstelde dringendheid) en vorderingen gegrond op artikelen 606 en 1718 Ger. W. (vernietiging scheidsrechterlijke uitspraak; aanvragen tot homologatie van beslissingen van algemene vergaderingen van aandeel- en obligatiehouders).

Buitendien worden in principe toegewezen aan een kamer met *één raadsheer*, maar worden, *mits naleving van de hierna vermelde modaliteiten*, door een kamer met drie raadsheren berecht: hoger beroep tegen de beslissingen gewezen door een alleenzetelende rechter van de Rechtbank van eerste aanleg, *behoudens* indien deze betrekking hebben op de *staat van personen*; hoger beroep tegen beslissingen gewezen door de Voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg; hoger beroep tegen beslissingen gewezen door de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel.

Om de *verwijzing* naar een collegiale kamer te vragen dient men als appelland dit te vragen in de akte houdende het hoger beroep en als geïntimeerde dit te vragen bij een ter post aangetekende brief aan de griffier der rollen, ten laatste *binnen de 30 dagen*, te rekenen vanaf de betekening of de kennisgeving van het hoger beroep.

Alle andere dan voormelde zaken worden steeds toegewezen aan een kamer met drie raadsheren.

Dit is o.m. het geval voor: het hoger beroep in correctionele zaken; het hoger beroep tegen vonnissen gewezen door alleenzetelende rechters die betrekking hebben op de staat van de persoon; hoger

beroep tegen vonnissen gewezen door de Rechtbank van Koophandel; geschillen in kieszaken; geschillen in fiscale zaken; rechtsvorderingen tot vervallenverklaring van het staatsburgerschap; verzoeken tot eerherstel inzake faillissement.

Bij samenhang van verscheidene zaken waarvan er ten minste één bij een kamer met drie raadsheren in het Hof moet worden aanhangig gemaakt, verwijst de eerste voorzitter al die zaken naar zulk een kamer.

10. Het is duidelijk dat men de *unus iudex* in de hoven van beroep meer beperkt heeft willen houden dan in de rechtbanken van eerste aanleg, doch ook hier is een evaluatie na enkele maanden moeilijk. Toch kunnen nu reeds enkele algemene trends worden aangeduid. Niettegenstaande de legistiek bijzonder slechte tekst van de wet van 19 juli 1985 deden zich nog geen fundamentele procedure-incidenten voor⁽⁸⁾.

Opvallend is ook hier dat partijen van hun keuzerecht ter verzending naar een collegiale kamer weinig gebruik maken.

In elk geval mag gesteld worden dat gezien vanaf 1 maart 1986 in principe de meeste zaken in de rechtbanken van eerste aanleg werden toevertrouwd aan enkelvoudige kamers, dit automatisch tot gevolg zal hebben dat de meeste burgerlijke zaken in de toekomst door alleenrechtsprekende raadsheren in de hoven van beroep zullen beslecht worden.

§ 3. Effectrapportering

11. Men heeft m.i. op vrij brutale en onvoorbereide wijze en met een legistiek slechte tekst aan het dogma van de collegiale rechtspraak in België een einde gesteld.

Uit de praktijk is hierbij evenwel gebleken dat de balie de alleenzettelende magistraat niet afwijst, wel integendeel.

Nu kan men alleen maar pogen er het beste van te maken, wat her en der het geval lijkt te zijn.

Daarom wil ik bij het besluit van deze korte bijdrage ervoor pleiten het begrip experimentele wetgeving op de wetten van 1985 toe te

(8) Zie voor een interpretatieve beschikking van de eerste voorzitter van het Hof van Beroep te Brussel dd. 19 februari 1986, *R. W.*, 1985-86, 2233.

passen. Dit betekent dat men aan de hand van statistische gegevens en van een vergelijkende productiviteitsstudie (caseload vóór en na de nieuwe wetgeving) die nu zou moeten worden ingezet, na verloop van 2 à 3 jaar de effectrapportering van de *unus iudex*-wetgeving zou uitbrengen.

Alsdan kan men de kosten-baten-analyse verrichten, waar nodig bijsturen en legistiek keuriger werk afleveren.

Intussen wordt het de hoogste tijd, nu duidelijk voor de enige rechter werd geopteerd, een beleid uit te stippelen, waarbij voortaan alleen bekwame kandidaten tot het rechterlijk ambt kunnen worden toegelaten, nu dit ambt nog meer dan voorheen hoge eisen stelt.

SOMMAIRE

LE JUGE UNIQUE DANS LES AFFAIRES CIVILES

1. AUX PAYS-BAS

Pour l'examen des affaires civiles par les tribunaux d'arrondissement, les Pays-Bas connaissaient de longue date le principe de la juridiction collégiale.

Dès 1932, une première exception a été apportée à ce principe par l'introduction, dans les tribunaux de première instance, de chambres formées d'un juge unique. Depuis lors, les possibilités des chambres à juge unique ont connu d'importantes extensions, d'une part, en vertu de dispositions légales, d'autre part et surtout, dans la pratique.

Dans la phase préparatoire, la procédure se fait par écrit devant le juge chargé du rôle d'audience. Il s'agit d'une chambre formée d'un juge unique qui assume la direction de la procédure, en surveille le déroulement et rend les jugements par défaut. Les procureurs des parties litigantes comparaissent et concluent ou demandent un report pour conclure à l'audience du juge chargé du rôle. Lorsqu'est demandé plaidoirie ou jugement, ce juge chargé du rôle renvoie l'affaire devant la chambre ordinaire (art. 288a, alinéa 2 C. Proc. Civ.) qui tranche en principe. La chambre ordinaire peut cependant renvoyer à la chambre formée d'un juge unique, des affaires qui lui semblent de nature à y être renvoyées (art. 288b, C. Proc. Civ.).

Dans quelque 60 à 80% des affaires, interviennent actuellement des décisions prononcées par des chambres formées d'un juge unique. L'argument le plus souvent utilisé, dans la littérature de 1859 à ce jour, en faveur de cette procédure, c'est qu'elle est plus rapide, plus efficace et moins onéreuse.

Le principal argument invoqué en faveur de la juridiction collégiale est le risque de diminution de la qualité dans les chambres formées d'un juge unique en raison de l'absence de contrôle mutuel. La juridiction collégiale demeure en outre indispensable pour la formation des juges.

Dans une proposition de loi actuellement déposée au Parlement, la procédure devant un juge unique devient la règle de principe pour les tribunaux de première instance mais avec la possibilité de renvoi d'affaires par la chambre à juge unique devant la chambre ordinaire. Si le Parlement adopte cette proposition de loi, le principe de la juridiction collégiale disparaîtra du système judiciaire des Pays-Bas. Il est proposé en outre d'ouvrir la possibilité de faire trancher en appel par des cours formées d'un juge unique, des affaires relatives au droit des personnes et de la famille. Cette première atteinte au principe de la juridiction collégiale en appel suscite de sévères critiques.

2. EN BELGIQUE

En Belgique s'appliquait également, jusqu'en 1985, le principe de la juridiction collégiale. Ce principe a été écarté par les lois des 14 et 25 juillet 1985.

Désormais, en effet, devant le tribunal de première instance, les affaires seront traitées, en principe, par une chambre formée d'un juge unique. Pour les cours d'appel, le principe de la juridiction collégiale est certes maintenu mais, à terme, sera également appliquée en degré d'appel la règle de la juridiction du juge unique applicable en première instance.

Il serait souhaitable que l'expérience entamée en 1985 fasse l'objet, après 2 ou 3 ans, d'une évaluation approfondie.

SUMMARY

THE CASE LAW DEVELOPED IN CIVIL MATTERS BY COURTS CONSISTING OF ONE JUDGE

1. IN THE NETHERLANDS

Traditionally, the collegiate princip has dominated the way in which civil cases have been handled in the Netherlands by the Arrondissementsrechtbanken (i.e. the District Courts). However, a major departure from this principle occurred in 1932 with the introduction of courts consisting of one judge only. Since that day, the opportunities for such litigation has increased, on the one hand through the adoption of statutes, on the other hand by developments in practice.

During the stage which precedes the actual judicial procedure, the proceedings assume a written form before the Registration Judge („rolrechter”). This is a single chamber which controls the proceedings and monitors their development, as well as settling judgments by default. The Attorneys-at-Law (procureur) of each of the contending parties are to appear before the Registration Judge, and submit their Opinion to him or request a postponement for submitting their Opinion. Where pleadings or a judgment are requested, the Registration Judge shall refer the case to the Chamber which consists of two or more judges (Article 288 (a)(2) of the Netherlands Code of Civil Procedure), which then, in principle, proceeds to judge the case.

However, the Chamber consisting of two or more judges may in appropriate cases refer certain cases to the single-judge chamber (Article 228 (b) of the Netherlands Code of Civil Procedure). This practice currently accounts for approximately 60 to 80 per cent of all cases. The most commonly voiced argument in favour of single-judge chambers since 1859 is that the latter is quicker, more efficient and more cost-effective.

The argument which is most commonly adduced in favour of collegiate chambers is the loss of quality and the absence of supervision which single-judge litigation entails. In addition, collegiate proceedings are indispensable for the training of aspiring magistrates.

A Draft Law has recently been submitted which would make single-judge chambers the norm in the civil courts whilst leaving open the possibility of referring cases to chambers consisting of two or more judges. Thus, in the event of this Draft Law being adopted by the Dutch Parliament, the principle of collegiate judicial proceedings will disappear from the Netherlands legal system. Moreover, the suggestion has recently been made to allow Family Law cases to be judged on appeal by single-judge courts. However, this departure from the collegiate principle in appeal cases has been subjected to a great deal of criticism.

2. IN BELGIUM

In Belgium, the principle of collegiate judicial proceedings also prevailed before 1985. This principle was, however, removed by the Laws of 14 and 25 July.

Henceforth, cases before the Court of First Instance will, in principle, be dealt with by a chamber containing only one judge. Before the Courts of Appeal the collegiate nature of judicial proceedings will continue to apply. However, in the course of time 'unus iudex' principle will become a general rule even before the Court of Appeal. It would appear desirable to subject the 1985 experiment to a thorough reassessment after a period of three years.

ZUSAMMENFASSUNG

UNUSRECHTSPFLEGE IN ZIVILEN RECHTSSACHEN

1. IN DEN NIEDERLANDEN

Für die Behandlung ziviler Rechtssachen durch die Bezirksgerichte gilt in den Niederlanden seit jeher das Prinzip der Kollegialgerichte. Von diesem Prinzip ist 1932 durch die Einführung einfacher Kammern bei den Gerichten eine erste Ausnahme gemacht worden. Seither sind die Möglichkeiten der Unusrechtspflege erheblich ausgebreitet worden, einerseits durch die gesetzlichen Regeln, andererseits und vor allem in der Praxis.

In der Phase vor der Aburteilung geht das Verfahren schriftlich vor sich, dem Terminlistenrichter gegenüber. Dies ist eine einfache Kammer die im Prozessgang die Leitung hat und den Prozessverlauf überwacht, und auch Versäumnisurteile erlässt. Die Prozessbevollmächtigten der Parteien erscheinen und nehmen Beschlüsse oder bitten um Aufschub für die Beschlussnahme bei der Gerichtssitzung des Terminlistenrichters. Wenn ein Playdoyer oder ein Urteil verlangt wird, verweist der Terminlistenrichter die Rechtssache zu einer mehrfachen Kammer (Art. 288a Absatz 2 GZRv) die die Rechtssache im Prinzip aburteilt.

Die mehrfache Kammer kann dennoch Rechtssachen, die ihr für Verweisung geeignet scheinen, zur einfachen Kammer verweisen (Art. 288b GZRv). Eine einfache Aburteilung kommt jetzt in 60 bis 80 Prozent aller Rechtssachen vor das in der Literatur von 1859 bis heute meistverwendete Argument für die Unusrechtspflege ist, dass sie schneller, zweckmässiger und kostensparender arbeitet. Das für die Kollegialrechtspflege wichtigste Argument ist die Gefahr eines Qualitätsverlustes durch das Fehlen einer Kontrolle. Ausserdem ist die Kollegialrechtspflege unerlässlich für die Ausbildung der Richter.

In einem heute anhängigen Gesetzesantrag wird die Unusrechtspflege zur Hauptregel mit der Möglichkeit einer Verweisung der Rechtssachen durch die einfache Kammer zur mehrfachen Kammer. Das Prinzip der Kollegialrechtspflege wird bei der Annahme dieses Gesetzesantrages durch das Parlament aus dem niederländischen gerichtlichen System verschwinden, Ausserdem wird die Möglichkeit beantragt, Rechtssachen auf der Ebene des Personen- und Familienrechtes in Berufung von den Gerichten einfach entscheiden zu lassen. Zu diesen ersten Eingriffen im Prinzip der Kollegialrechtsprechung in Berufung wurde schwere Kritik geäussert.

2. IN BELGIEN

In Belgien galt ebenfalls bis 1985 das Prinzip der kollegialen rechtsprechung. Dieses Prinzip wurde durch die Gesetze vom 14. und 25. Juli 1985 beseitigt.

Tatsächlich werden demnächst im Prinzip die Rechtssachen für das Gericht erster Instanz von einer einfachen Kammer behandelt werden. In den Berufungsgerichten gilt weiter das Prinzip der kollegialen Rechtsprechung, dennoch wird mit der Zeit die Verallgemeinerung der unus iudex-Rechtsprechung in erster Instanz auch im Berufungsgericht weiter wirken.

Es wäre ratsam das Experiment von 1985 nach etwa drei Jahren einer gründlichen Bewertung zu unterziehen.